

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
02 1 2851 - 83	
DATO 13 MARS 2003	
AN 501 Vansdal	EKSP.

Deres ref./your ref.:

Vår ref./our ref.:
311/SL

Dato/date.:
Oslo, 12.03.03

Høringsuttalelse - Endringer i industrikonsesjonslovens og vassdragsreguleringslovens bestemmelser om hjemfall m.m.

Det vises til OEDs høringsbrev av 29.11.02 om denne sak samt senere meddelelse om at det vil bli nedsatt et offentlig utvalg til å utrede saken.

I Høringsforslag og offentlig utredning

EBL anser endringer i lovgivningen på dette område som så viktige for storsamfunn, distrikter, eiere og aktører, at en anser beslutningen om en offentlig utredning foretatt av et bredt og representativt sammensatt utvalg, for et fornuftig og riktig valg.

EBL ser i fremtiden for seg en næring som tilfredsstillende samfunnets krav til en stabil leveringssikkerhet og som gis rom for ytterligere verdiskapning. En slik nyskapende næring må gis stabile og forutsigbare rammevilkår. Rammevilkårene bør i størst mulig utstrekning tilsvare rammevilkårene for annet næringsliv og ikke gi norske aktører dårligere betingelser enn aktører i andre land. Det er et mål å utvikle et velfungerende nordisk og etter hvert europeisk marked. Det er på denne bakgrunn viktig at det utvalg som skal vurdere eventuelle lovendringer, ikke gis et for snevert mandat, men ser lovgivningen på dette punkt i sammenheng med øvrige rammebetingelser, jf. også de utfordringer som denne vinteren har fått frem i lyset.

Et hovedinntrykk av departementets høringsforslag er at det i stor grad bygger på historiske forestillinger og i liten grad er i samsvar med den reformvillighet og tankegang som har preget sektoren etter innføring av energiloven og som har tjent som forbilde for deregulering av markeder i andre land. Forslaget vier mindre oppmerksomhet til alternative former for regulering og er i for liten grad opptatt av å legge til rette for verdiskapning og oppbygging av arbeidsplasser og eiermiljøer i Norge. En utførlig utredning av slike forhold og konsekvenser forutsettes å være grundig belyst før Stortinget tar endelig stilling. EBL mener høringsnotatet er mangelfullt på en rekke områder i så måte.

Besøksadresse: Telefon: 23 08 89 00
Essendropsgate 6 Telefaks: 23 08 89 01

Postboks 7184 Majorstua E-post: ebl@ebl.no
0307 Oslo www.ebl.no

På bakgrunn av utredningsbeslutningen har en nedenfor valgt å ikke kommentere det utsendte høringsforslag punkt for punkt, men i stedet gi uttrykk for prinsipielle synspunkter som også kan være av nytte for utvalgets arbeid, jf. OEDs pressemelding om nedsettelse av et utvalg og begrunnelsen for å likevel gjennomføre høringsprosessen.

II Prinsipielle synspunkter

II-1 Manglende begrunnelse for hjemfall

Prinsipielt mener EBL at hjemfallsinstituttet er blitt et unødvendig og lite hensiktsmessig virkemiddel som derfor bør avskaffes. De begrunnelser som i sin tid legitimerte hjemfallsinstituttet, foreligger ikke lenger. De behov som staten anfører, særlig behovet for styring og kontroll av naturressursene, kan ivaretas gjennom andre løsninger.

II-2 Verdinøytralitet

EBL forutsetter at eventuelle lovendringer er verdinøytrale og ikke forringer eiernes verdier. Eventuell innføring av hjemfallsinstituttet til også å omfatte offentlig eide bedrifter, innebærer et inngrep som etter Grunnlovens § 105 kun kan skje mot full erstatning.

Hjemfall innebærer at eiendomsretten til selskaper med fallrettigheter overføres gjeldfritt fra dagens eiere, i hovedsak fylkeskommuner og kommuner, til staten uten noen form for erstatning eller kompensasjon. Etter EBLs oppfatning er fylkeskommunene og kommunene undergitt et grunnlovsværn. Vi viser i denne sammenheng til den oversendte utredning "*EØS-avtalens betydning for industrikonsesjonslovens bestemmelser om tidsbegrenset konsesjon og hjemfall*", forfattet av professorene Ulf Hammer og Hans Petter Graver samt advokat Henrik Bjørnebye. Under punkt 5.2, siste avsnitts siste setning på s. 51 trekkes det følgende konklusjon:

"Det må derfor legges til grunn at kommuner og fylkeskommuner nyter full grunnlovsbeskyttelse i dette tilfellet".

En tilsvarende konklusjon trekker advokatfirmaene TKGL og BAHN i den betraktning som ble oversendt OED i november 2002. Vi mener også at den uttalelse OED har innhentet fra Justisdepartementets lovavdeling lang på vei støtter opp under dette syn. I brev av 16. oktober 2002 sies det i punkt 8 at:

"Innføring av hjemfallsrett for fallrettigheter og tilknyttede rettigheter vil som utgangspunkt være en avståelse som omfattes av Grunnloven § 105".

I punkt D på samme side sier lovavdelingen følgende om OEDs forslag til ikke å yte erstatning:

"Det er usikkert om Grunnloven § 105 tillater innføring av hjemfallsrett til fallrettigheter overfor kommunene uten at det betales erstatning".

II-3 Rammebetingelser

Det vises til punkt I om behovet for gode rammevilkår, at en offentlig utredning ikke bør gis et for snevert mandat og at en må se hjemfallsproblematikken i tilknytning til øvrige betingelser.

Elektrisitet er en sentral innsatsfaktor for samfunnet. Samfunnet er derfor tjent med at fremtidige rammebetingelser for sektoren sikrer selskapenes inntjeningssevne, anleggenes effektivitet og at bransjens kompetanse vedlikeholdes slik at det gis rom for utvikling og

ytterligere verdiskapning. Ny lovgivning må ikke være til hinder for fremtidige investeringer i næringen.

En eventuell innføring av hjemfall for offentlig eide bedrifter innebærer en betydelig skjerpelse av næringens rammebetingelser. Det er en forutsetning for ytterligere verdiskapning at bransjen gis forutsigbare, stabile og rimelige rammevilkår og at eventuell innføring av hjemfall i så fall må kompenseres gjennom lettelser i andre betingelser, eksempelvis gjennom endringer i beskatningen.

Det vises her bl.a. til den utredning ECON har foretatt for OED; *"Eierskapsnøytrale konsesjonsregler for vannkraftproduksjon"*. På s. 2 under konklusjoner og tilrådinger heter det:

"Hjemfall også for offentlige eiere medfører isolert sett strengere rammevilkår. Da kan grunnrenteskatten reduseres".

II-4 Alternative modeller og konsekvensutredninger

De hensyn som både stat, dagens eiere og aktører mener er viktige når industrikonsesjonslovens regler gjennomgås, kan etter EBLs oppfatning sikres på annen måte enn ved å innføre hjemfall. EBL forventer at det offentlige utvalg utreder alternativene og disses konsekvenser i full bredde, ikke minst de fordelingspolitiske konsekvensene for kommunene.

Vi viser her også til nevnte ECON-rapport hvor det på s.2 under konklusjoner heter:

"Andre lover og reguleringer ivaretar i alt vesentlig de samme ressursforvaltnings- og miljøhensynene som hjemfall både på kort og lang sikt".

EBL forutsetter at en utredning av modellen om innføring av hjemfall for offentlig eide bedrifter inkluderer forslag til hva som skal skje med selskapene etter hjemfallstidspunktet når staten har overtatt eiendomsretten.

II-5 Internasjonale forpliktelser

Det er en forutsetning at eventuelle lovendringer gir like rammevilkår for alle aktører uavhengig av eierskap og i tillegg til å tilfredsstillende norsk lov også er i samsvar med Norges internasjonale forpliktelser, herunder EØS-avtalen, EUs gjeldende og fremtidige el-direktiv og Den europeiske menneskerettskonvensjon. Det vil eksempelvis åpenbart være uheldig for næringens ønske om forutsigbare og stabile rammevilkår dersom ESA i etterkant av en lovendring reiser sak mot Norge. EBL forutsetter at den offentlige utredning grundig gjennomgår disse sidene av saken.

II-6 Behov for forenklinger og andre forhold

Dagens konsesjonsregelverk er omfattende og komplisert. Det er behov for forenklinger og eventuelle lovendringer må sees i denne sammenheng. En helhetlig gjennomgang er å foretrekke fremfor å lappe på dagens regelverk. I tillegg til forenkling av selve konsesjonsprosedyren er det behov for grundig å vurdere forhold som kriterier for konsesjonsbehandling, konsesjonstildeling og konsesjonsfritak. Slike kriterier bør etter EBLs oppfatning ikke bare objektive og ikke-diskriminerende, men også kjent på forhånd for å oppnå den forutsigbarhet som er ønskelig. Konsesjonstidens lengde og definisjonen av offentlig bedrift samt ikke minst utredning av konsekvenser av endringer på alle disse punkter, er viktig.

Den i høringsforslaget foreslåtte heving av terskelen for konsesjonsbehandling, er etter EBLs oppfatning et skritt i riktig retning. Etter vår oppfatning kan grensen med fordel heves ytterligere.

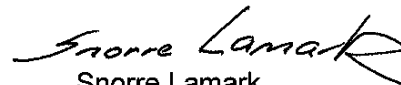
Med vennlig hilsen
Energibedriftenes landsforening

Handwritten signature of Knut Herstad in black ink, written over the typed name and title.

Knut Herstad

Administrerende direktør

Handwritten signature of Snorre Lamark in black ink, written over the typed name and title.

Snorre Lamark

Spesialrådgiver